

Τρεμπεσίνα. 9 Μαρτίου 1941 «ύψωμα 731»

«Επί των κατεχομένων θέσεων θα αμυνθώμεν μέχρι εσχάτων. Προμηνύεται λυσσώδης επίθεσις του εχθρού, η οποία οπωσδήποτε θα αποκρουσθή και θα συντριβή. Τότε μόνον θα διέλθῃ ο εχθρός εκ της τοποθεσίας μας, όταν αποθάνωμεν άπαντες επί των θέσεών μας. Ουδείς θα κινηθῆ προς τα οπίσω. Πάντες θα αποθάνωσι επί των θέσεών των».

Το όνομα «ύψωμα 731» σίγουρα δεν λέει πολλά στους σύγχρονους Έλληνες. Είναι συνδεδεμένο ωστόσο με μια από τις πιο φονικές αν όχι την πλέον φονική μάχη του Αλβανικού μετώπου του 1940.

«Επί των κατεχομένων θέσεων θα αμυνθώμεν μέχρι εσχάτων. Προμηνύεται λυσσώδης επίθεσις του εχθρού, η οποία οπωσδήποτε θα αποκρουσθή και θα συντριβή. Τότε μόνον θα διέλθῃ ο εχθρός εκ της τοποθεσίας μας, όταν αποθάνωμεν άπαντες επί των θέσεών μας. Ουδείς θα κινηθῆ προς τα οπίσω. Πάντες θα αποθάνωσι επί των θέσεών των».

Αυτή τη διαταγή δίνει στους άνδρες του, ο ηρωικός ταγματάρχης Δημήτριος Κασλάς. Είναι 9 Μαρτίου 1941, στο ύψωμα 731, του βουνού Τρεμπεσίνα, στην περιφέρεια του Τεπελενίου, όταν παρουσία του Μπενίτο Μουσολίνι η εαρινή επίθεση των Ιταλών βρίσκεται σε εξέλιξη από την προηγούμενη ημέρα.

Το ύψωμα 731 το υπερασπίζει το 2ο Τάγμα του 5ου Συντάγματος Τρικάλων, με διοικητή τον Δημήτριο Κασλά. Οι υπερτριπλάσιες σε δύναμη ανδρών ιταλικές δυνάμεις, ενισχυμένες με 400 βομβαρδιστικά αεροπλάνα και με τεράστιο αριθμό κανονιών, έπρεπε να καταλάβουν το ύψωμα και έτσι να τους ανοίξει ο δρόμος για τα Ιωάννινα.

Ήταν τόσα πολλά τα πυρά των Ιταλών στις 20 επιθέσεις εναντίον των ελληνικών δυνάμεων, που το ύψωμα μετά τις μάχες, μειώθηκε κατά 5 μέτρα και σήμερα αναφέρεται στους χάρτες σαν ύψωμα 726 και όχι 731, καθώς το υψόμετρο καθορίζει την ονομασία τους. Τριακόσια πυροβόλα στρέφουν τις κάννες τους στο ύψωμα 731, το οποίο σφυροκοπείται ακατάπαυστα με βλήματα πυροβολικού διαφόρων διαμετρημάτων. Σύμφωνα με τα Αρχεία Στρατού, έπεσαν 100.000 βλήματα μέσα σε δύο ώρες. Σε μισή ώρα δεν είχε μείνει δέντρο όρθιο στην κορυφή, σε μιάμιση ώρα τα πάντα ανασκάφτηκαν και σε δύο ώρες το ύψωμα είχε ρημαχτεί ολοσχερώς.

Ο λογοτέχνης και ακαδημαϊκός Άγγελος Τερζάκης, ο οποίος πολέμησε το 1940 στο αλβανικό μέτωπο, αποτυπώνει στο γραπτό του την εικόνα:

«Ξημερώνει η 10η Μαρτίου 1941, ημέρα Δευτέρα, και το πυροβολικό του Καβαλέρο, του Ιταλού Στρατάρχη ξαναρχίζει. Ξαναρχίζει από την Τρεμπεσίνα, με πείσμα διπλό, γιατί η πρώτη μέρα χάθηκε κι αυτό είναι άσχημο για μίαν επίθεση, που πρέπει να το πετύχει στις πρώτες ώρες της. Το κανονίδι τώρα απλώνεται ανατολικά, στο 731.

Είναι τέτοιο που μόνο με τους θρυλικούς βομβαρδισμούς του Βερντέν, στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, μπορεί να παραβληθεί. Τ' ακούει και ζαρώνει περίτρομη η ψυχή του ανθρώπου. Τα ελληνικά πυρά της έκοψαν την ορμή, ως που το μεσημέρι οι Ιταλοί ενισχυμένοι με νέες δυνάμεις, ξανάρχισαν, όμως, το πεζικό κατόρθωσε με μόνα τα δικά του να σπάσει το πρώτο κύμα του εχθρού.

Στις 6 τ' απόγεμα οι Ιταλοί άνοιγαν μεγάλη φωτιά κατά του 731. Χίμηξαν ύστερα με ταυτόχρονη προσπάθεια να το υπερκεράσουν από τη δημοσιά. Ήταν η έβδομη επίθεσή τους για το 731. Το ύψωμα έμπαινε πια, ζωσμένο με φλόγες στο θρύλο».

Λόγω του μικρού αριθμού των αντρών και των λίγων πυρομαχικών που διέθεταν, η επίθεση αποκρούστηκε με μπουκάλια μολότοφ, τα οποία οι Έλληνες στρατιώτες τα έσκαγαν κυριολεκτικά πάνω στα πρόσωπα των Ιταλών στρατιωτών. Οι Έλληνες δε σταμάτησαν εκεί, αφού με τόσες ημέρες μάχης, η υπομονή τους είχε εξαντληθεί. Τους καταδίωξαν, πέρασαν τη χαράδρα με τους χιλιάδες νεκρούς κι έφτασαν μπροστά από τις ιταλικές γραμμές.

Επικράτησε πανικός στο ιταλικό στρατόπεδο, αφού μόνο αυτό δεν περίμεναν να δουν. Φύγανε μετά από ώρα, στα πρώτα κροταλίσματα των Ιταλικών πολυβόλων. Εκτεθειμένοι λοιπόν οι Ιταλοί από τα ανατολικά, σταματούν τις επιθέσεις σε όλο το μέτωπο, οπότε και οι υπερασπιστές του 731 αποδεικνύονται αληθινοί νικητές και παίρνουν, μετά από μέρες, βαθιές ανάσες.

Σύμφωνα με το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων, το πρωί της 22ας Μαρτίου ο Μουσολίνι παίρνει τον δρόμο της επιστροφής για τη Ρώμη, «απογοητευμένος με τους στρατηγούς του», όπως δήλωσε ο ίδιος αργότερα. Ο στρατός του είχε υποστεί πανωλεθρία, με 12.000 νεκρούς και 3.000 τραυματίες. Οι απώλειες της ελληνικής πλευράς ανήλθαν σε 1.200 νεκρούς και 4.000 τραυματίες.

Το ύψωμα 731, που οι στρατιώτες της εποχής το ονόμασαν «Γολγοθά», έγινε θρύλος και αναγράφεται στο Μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτου στην Αθήνα, για να θυμίζει τους ηρωικούς αγώνες του Αλβανικού Έπους.

Στο διάστημα από 9 έως 11 Μαρτίου 1941 έπεσαν υπερασπιζόμενοι το ύψωμα 50 Τρικαλινοί φαντάροι. Την 3η μέρα από το 5^ο σύνταγμα Τρικάλων χάνονται 586 άνδρες.

09.03.2018

